Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Stichting Mobilisation for the Environment
t.a.v. mevrouw ing. J.I. Leeflang
Waldeck Pyrmontsingel 18
6521 BC Nijmegen

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
B.G. van Hall
BEL/WBL

Telefoonnummer +31235143434
bart.van.hall@noord-holland.nl

Verzenddatum
10 SEP. 2026

Kenmerk

Uw kenmerk
WBL270826BVH3

Betreft: Reactie op rapport "Bestrijdingsmiddelen in het Natura2000-gebied Zwanenwater"

Geachte mevrouw Leeflang,

Met deze brief reageren wij op het door u opgestelde rapport over gewasbeschermingsmiddelen in het Natura 2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen. Wij lichten toe hoe wij dit rapport beoordelen en welke betekenis wij toekennen aan de daarin gepresenteerde bevindingen. Ook gaan wij in op de duiding van de meetgegevens door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en schetsen wij welke vervolgstappen wij nemen.

Aanleiding

Wij hebben kennisgenomen van uw rapport, waarin u op basis van meetgegevens van HHNK over de periode 2020-2024 concludeert dat in het Zwanenwater diverse gewasbeschermingsmiddelen aanwezig zijn en dat er sprake zou kunnen zijn van ecologische risico's voor het gebied. Deze resultaten zijn opvallend omdat het Zwanenwater een geïsoleerd duinmeer is zonder directe instroom van gebiedsvreemd water. We begrijpen dat deze resultaten zorgen oproepen.

Uw rapport raakt aan twee belangrijke provinciale opgaven: de bescherming en instandhouding van Natura 2000-gebieden en het verbeteren van de waterkwaliteit. Het Zwanenwater is een waardevol en kwetsbaar natuurgebied. Daarom is het van belang om zorgvuldig te beoordelen wat de meetresultaten betekenen voor de waterkwaliteit en voor de natuurwaarden waarvoor het gebied is aangewezen. Hieronder lichten wij ons standpunt toe vanuit beide perspectieven.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Duiding van het HHNK
Het HHNK is als waterbeheerder bevoegd gezag voor de waterkwaliteit in het gebied. Naar aanleiding van uw rapport heeft het HHNK een nadere duiding opgesteld van de gebruikte data en de conclusies. Hieronder zullen we kort de belangrijkste punten van deze duiding behandelen. Voor meer informatie, het volledige handelingskader van het HHNK en de vervolgstappen vanuit de provincie verwijzen wij u naar de bijlagen.

Het HHNK heeft de bevindingen uit uw rapport vergeleken met actuele meetgegevens uit hun eigen database Aquadesk. Daarbij is enkel gebruikgemaakt van meetpunt 204002, gelegen in het Zwanenwater, voor de periode 2020-2024. De belangrijkste nuanceringen door HHNK zijn:

- Een deel van de gerapporteerde normoverschrijdingen blijkt niet (meer) juist, onder andere doordat er herrapportages van meetwaarden hebben plaatsgevonden of de meetwaarden onder de rapportagegrens liggen.
- Sommige conclusies zijn gebaseerd op incidentele overschrijdingen van de norm die als jaargemiddelde moet worden beoordeeld of op meetpunten buiten het Zwanenwater zelf, waardoor deze niet representatief zijn voor de feitelijke situatie in het gebied.
- Er zijn vier stoffen (fenchloorfos, tetrachloorvinfos, tefluthrin en benefin) die de milieukwaliteitsnorm overschrijden.

Wanneer een normoverschrijding door het HHNK wordt vastgesteld, leidt dit tot beleidsmatige opvolging, bronopsporing en/of melding bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Het HHNK hanteert hiervoor een handelingskader dat onderdeel is van hun interne werkproces. Voor de 4 stoffen met normoverschrijdingen is reeds opvolging gegeven aan de bevindingen (melding bij NVWA en bronopsporing). Deze duiding helpt om de meetresultaten beter in context te plaatsen, in aanvulling op de bevindingen uit uw rapport.

Standpunt provincie
Op basis van de huidige inzichten constateren wij dat het aantreffen van gewasbeschermingsmiddelen en normoverschrijdingen in het Zwanenwater op onderdelen nadere duiding en context vraagt. Zo benadrukken wij dat de aanwezigheid van stoffen niet automatisch betekent dat er sprake is van een ecologisch risico. Tegelijkertijd geldt wel dat elke normoverschrijding, ook wanneer deze incidenteel is, ongewenst is en aandacht vraagt.

Met betrekking tot waterkwaliteit hebben wij vertrouwen in het handelingskader dat het HHNK hanteert voor het opvolgen van

normoverschrijdingen, en de al door hun genomen acties. Daarom gaat de provincie naar aanleiding van het rapport geen aanvullende maatregelen nemen ten opzichte van ons huidige beleid voor waterkwaliteit.

De aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen in een geïsoleerd Natura 2000-duinmeer vinden wij wel opvallend, we begrijpen dat dit zorgen oproept, juist gezien de ligging van het gebied. Zoals ook door deskundigen is benadrukt, past de aanwezigheid van dergelijke stoffen niet bij de kwaliteit die wij voor dit soort natuurgebieden nastreven. Dit vraagt om een zorgvuldige en gezamenlijke inzet van alle betrokken partijen, gericht op het verder terugdringen van gebruik en emissies en het verkrijgen van beter inzicht in herkomst en verspreidingsroutes.

Vervolgstappen vanuit de provincie
In uw rapport doet u verschillende aanbevelingen. In de bijlage gaan wij hier afzonderlijk op in. Hieronder schetsen wij de acties die wij als provincie in dit kader ondernemen.

Provinciebreed
Wij blijven ons inzetten voor het verder terugdringen van gebruik en emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater. Wij volgen het proces rondom het Convenant toekomstbestendige gewasbescherming aandachtig. De hoofdlijnen van dit convenant worden in de loop van dit jaar op verschillende aspecten nader uitgewerkt in deelconvenanten en wordt, bij akkoord van de convenantspartijen, daarna van kracht. De deelconvenanten hebben tot doel om de milieubelasting van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen fors terug te dringen. Ze richten zich op bescherming van water, biodiversiteit, natuur, gezondheid en leefomgeving, en op het behalen van wettelijke doelen zoals de Kaderrichtlijn Water en de Vogel- en Habitatrichtlijn. Ook sluit het aan bij de ambitie van nagenoeg geen emissies naar het milieu in 2030 en bij de doelen uit het Nationaal Actieplan Gewasbescherming. Tegelijk moet het telers voldoende handelingsperspectief bieden. De convenanten gaan o.a. over gebiedsgerichte maatregelen rond Natura 2000-gebieden en waterkwaliteit, kennis en innovatie voor weerbare teeltsystemen, monitoring en registratie van middelengebruik, toezicht en handhaving en de betrokkenheid van de keten. Ook werken partijen aan een onafhankelijke gegevensautoriteit voor gewasbescherming.

Onderzoek en ontwikkeling
Aanvullend hierop onderzoeken wij momenteel of een verbod of beperking op gewasbeschermingsmiddelen in Natura 2000-gebieden proportioneel en effectief is voor het behalen van de doelen van de KRW. Daarnaast doen wij onderzoek naar mogelijke alternatieven voor

PFAS-houdende gewasbeschermingsmiddelen, specifiek in de sier- en aardappelteelt. Dit is van extra belang, aangezien één van de aangetroffen middelen (tefluthrin) een PFAS-houdend pesticide betreft.

Gebiedsgericht
Wij stimuleren verduurzaming van de agrarische sector via het Landbouwportaal, het Fieldlab Bol, regiocertificering en de ondersteuning van gebiedsgerichte initiatieven. Daarbij blijven wij ons inzetten op het verminderen van gebruik en emissies van gewasbeschermingsmiddelen, onder meer door kennisdeling en het stimuleren van duurzame teeltmethoden.

Tot slot
Wij danken u voor uw inzet en betrokkenheid.

Samen met het HHNK en betrokken gemeenten blijven wij ons binnen onze wettelijke taakstelling en bevoegdheden inzetten voor het beschermen en verbeteren van de waterkwaliteit en natuurwaarden in het Natura 2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)
- Rapportage duiding HHNK chemische meetgegevens Zwanenwater 2020-2024.
- Reactie op aanbevelingen uit rapport MOB over gewasbeschermingsmiddelen in het Zwanenwater.